

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Varför föll jag inte för korna i universitetsbokhandeln?

Östman, Ann-Catrin

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 23/10/2020

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Östman, A-C. (2020). Varför föll jag inte för korna i universitetsbokhandeln? *Hufvudstadsbladet*.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148246>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Kohandel

I universitetets bokhandel säljs souvenirer med kor som tema. I den amerikanska delstaten Wisconsin har mejerinäringen länge varit viktig och det stora urvalet av ko-prylar får även mig, en forskare med agrarhistoriskt intresse, att häpna. I dessa dagar uppmärksammas mjölkproducenterna i delstaten som länge hörde till de mera progressiva i USA. I valet 2016 fick den republikanska presidentkandidaten ett större understöd än väntat, särskilt hos dem som drev mellanstora gårdar. Under 2010-talet hade rätt många av dessa gått i konkurs, bland annat som en effekt av fallande mjölkpriser.

Landskapsmässigt liknar den här vågmästarstaten Norden och de i staten så betydelsefulla jordbrukskooperativen har dessutom skandinaviska rötter. I stadsbilden syns reklam för producentkooperativen på ett annat sätt än hos oss.

Även i Norden har jordbrukare mött marknaden genom kooperativa producentorganisationer. Smörsäljande kooperativ var i synnerhet viktiga för de småbruk som formades genom jordreformer, något som under 1910- och 20-talet breddade medborgarskapet även socialt och ekonomiskt efter de politiska reformerna. Som argument för reformerna användes ibland könskodad retorik; det sades att män i ett civiliserat land inte kunde förbli i beroendeställning. Det ansågs därför viktigt att så många som möjligt skulle ges möjlighet till jordägande. Småbruket krävde dock en hel familj eftersom mjölkhantering – då ett typiskt kvinnogöra – utgjorde den ekonomiska stommen.

I slutet av 1920-talet mötte de finländska jordbrukarna en ekonomisk kris och den politiska kartan förändrades. Även då vann auktoritära strömningar mark, men namnet till trots slöt inte alla jordbrukare upp för Lapporörelsen och dess bondetåg. Hos de svenskspråkiga jordbrukarna i Österbotten fanns vitt skilda förhållningssätt till den antidemokratiska rörelsen i landskapet, denna understöddes främst av innehavare till större jordbruk och rörelsen hade en stark medelklassprägling. Rörelsen kritiserades också av jordbrukare, däribland många småbrukare. Liksom andra mittenpartier stod agrarförbundet kluvet inför utmaningarna från Lappo. I andra randstater, de nya stater som gränsade till Sovjet, stödde en del av bondepartierna och kooperativen auktoritära krafter.

Under 1930-talets kristid stärktes samarbetet mellan socialdemokrater och de agrara partierna i Norden. Först slöts en överenskommelse i Danmark och sedan på våren 1933 i Sverige, en händelse som gått till historien som "kohandeln". I Norge och Finland stärktes relationer av det här slaget under de kommande åren. Dessa uppgörelser kom att bli viktiga byggklossar i de välfärdsstater som senare utvecklades.

I Wisconsin har kornas antal inte minskat under de senaste fyra åren – men de återfinns i ökande grad på "food factories", allt medan de familjedrivna gårdarna är hårdare drabbade av protektionistisk handelspolitik och pandemirelaterad ekonomisk nedgång. Det här är något som tvivelsutan påverkar de val som de kvinnor och män som driver gårdarna i mjölkstaten står inför just nu.

Varför föll jag inte för korna i universitetsbokhandeln? Idag ångrar jag att enbart böcker inhandlades.